

sanctus Apostolus, et non abiit post aurum¹, non abiit vitiis consentiendo; sed stetit vitiis resistendo, sedit in docendo. Nam quidam in præsentis sæculo trahuntur inviti, quibus necessaria est fortitudo; quidam trahuntur illecti, quibus necessaria est temperantia; quidam trahuntur seducti, quibus necessaria est prudentia; quidam trahuntur sponte, quibus necessaria est justitia. Si sic fortitudine, temperantia, prudentia et justitia armati fuerimus, erimus cum Andrea, corpore crucifixi et triumphatores cum eo in gloria; sed si contrarium fecerimus, necesse erit ut suspendamur cum Achitophel, propter defectum doctrinæ; suspendamur cum Amon, propter abusum lasciviæ; suspendamur cum Juda, propter defectum pœnitentiæ; suspendamur cum Absalom, propter defectum perseverantiæ (1). Achitophel indiscretus fuit in consilio, ideo periit; Amon superbia et lascivia inordinatus fuit, ideo periit; Judas periit, quia (2) non pœnituit; Absalom suspensus periit, quia post reconciliationem patris, in pace non permansit. Igitur, fratres, qui vocati sumus et electi, si cum Apostolo cupimus assumi, simus obedientes, attendentes quid nobis præcipiatur. Quid enim, nisi ut Deum toto corde diligamus, qui est supra nos; animam nostram diligamus (3), quæ est intra nos; proximum diligamus, qui est infra nos? Sic erimus obedientes, sic viriles, sic malorum supplantatores, sic Deo grati, sic corpore et mente præelecti, ut cum vocaverit, faciat nos piscatores hominum Dominus Jesus Christus. Amen.

¹ Eccli. xxxi, 8.

(1) Deest hæc dimidiata phrasid in cod. — (2) Cod. *qui*. — (3) Id. *diligimus*.

SERMO LXXIII.

De sancto Nicolao pontifice.

Hoc sancti Nicolai Pontificis Myrensis encomium, utpote erutum ex Bibl. Ædil., Cod. x, fol. 49, et ridicula de infantia Sancti facta continens, inter apocrypha merito amandatur. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Magnus Nicolaus, quia humilis. II. Miram Nicolai vitam debemus imitari. III. Si non possumus sequi Christum per viam rubicundam, illum sequamur per viam candidam. IV. Diversa humilitatis genera. V. Paganorum testimoniis confirmatur doctrina humilitatis. VI. Humilitatis encomium. VII. Sancti Nicolai humilitas.

I. AUDISTIS, fratres charissimi, nuper in Evangelio quod « Quicumque non humiliaverit se, sicut parvulus, non intrabit in regnum cælorum¹. » Verba sunt Salvatoris, quæ nunc me cantantem audivistis per os meum. Emerserat enim quæstio inter Apostolos, quis eorum esset major. Sed quia hæc erat Pharisæorum petitio, qui amabant primas, cathedras in synagogis, et salutari in foro, et vocari Rabbi, ideo humilitatis Magister ad humilitatem eos revocans,

¹ Matth. xviii, 5. — ² Marc. xii, 38.

statuit parvulum, Martialem nomine (1), qui postea Apostolorum discipulus fuit, in medio eorum, et dixit: « Qui non humiliaverit se sicut parvulus iste, non intrabit in regnum cœlorum. » Ac si dicat Magister: Qui non erit humilis (2) beneficio virtutis, sicut hic parvulus beneficio ætatis, non intrabit in regnum cœlorum. Salva tamen omni reverentia Salvatoris, possunt hæc verba solemnitati hodiernæ congrue convenire. Nam licet sanctissimus Nicolaüs Myrensis episcopus jam annis centum sint ex quo (3) a sæculo migravit, gloriose tamen ejus memoria non solum Christianis, sed etiam Judæis gloriosa habetur. Ecclesia namque sancta, velut acies ordinata¹, in acie præliantium præmittit fortiores, in fine ordinat fortissimos, et in medio (4) pavidos; sic in nostra sancta primitiva Ecclesia fortes fuerunt (5), qui primos impetus belli istius sæculi sustinuerunt, qui Ecclesiam Dei primo fundaverunt sanguine suo; in fine erunt fortissimi, quorum erit tanta (6) tribulatio, quod (7), si fieri possit, movebuntur ipsi electi²; temporibus vero nostris gens quædam est, cujus pars vix credere sufficit; ideo tanquam debiles et pavidi, positi sumus in medio præliantium, scilicet inter Apostolos, Patriarchas et Prophetas, et qui nos sequentur fortissimi temporibus Antichristi. Ad vos tamen, qui debiles estis, hodie mater Ecclesia clamat, sicut mater ad filios, tanquam uxor ad virum, tanquam magister ad discipulos, verba quæ ex ore meo audistis: « Qui non humiliaverit se etc. » ac si dicat sancta mater Ecclesia: Tu qui superbus es, aspice hunc parvulum jam sanctitate plenum, jam abstinentia decoratum in cunis (8), jam humilitate perfectum in gratia.

II. Erigite, erigite oculos mentis vestræ, o vos mundi

¹ Cant. vi, 3. — ² Math. xxiv, 24.

(1) Diu credita est hæc fabula de sancto Martiali, quæ nunc penitus exploratur. — (2) Cod. *similis*. — (3) Id. *quod*. — (4) In cod. *deest in medio*. — (5) Cod. *male fratres*. — (6) Id. *tam*. — (7) Ut latinus foret sermo, scribendum fuisset *ut... moveantur*. — (8) Cod. *in cuna*.

amatorem; aspice hunc parvulum, et videntes quæ agit, alta voce dicetis: Ecce alter Isaac ab Angelo nuntiatus; ecce velut alter Samson ab Angelo prædicatus; ecce, ut æstimo, velut alter Joannes in abstinentia mirificatus, imo plus quam Joannes. Nam Joannes annorum quinque erat, dum desertum intravit, sed ecce alter Joannes in vase statim post ortum per se firmus stetit, et bis mox cœpit in hebdomada semel bibere mammas (1). Ecce ergo alter Joannes in utero sanctificatus; ecce alter novi Zachariæ genitus, ecce alterius Elisabeth filius. Ecce Joannes pœnitentiam prædicans, cæcos illuminans, pauperes ditans et corda hominum convertens ad Christum. O stupenda et mira novitas, quam audientes Judæi mirantur, quam Christiani videntes lætantur, quam Pagani et Hæretici nauseantes confunduntur, dicentes: Novum hodie super terram fecit Dominus, quoniam a nata creatura (2) Deus demonstratur, et videtur cognosci (3)! Quis est iste puer? Nicolaüs mansuetudine plenus, charitate decoratus, misericordia dives, virginitate ditatus, et columbina simplicitate jucundus, hodie cunctis demonstratur. Quid ergo dicant juvenes nostri, hæc audientes, audiamus, fratres. O quam difficile est sequi viam illius viri! o quam amara, o quam pœnosa! Nam non possum, velut hic, per ipsam transire; nam latro « Sedet cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem¹. » Timendus est latro iste, qui me expectat, a quo sine malo discedere non possum; timendi sunt isti latrones, quia fortes sunt, quorum unus clamat, alter adulatur, alter insidiando me occidere quærit. Nam ille eximius Prophetarum titubans clamabat: « Libera me a persecutibus me². » Petrus hoc timens titubando dicebat: « Galileam salutis suscipite, ut possitis resistere³. » Quid talibus Ecclesia mater respondeat, audite: « Qui non humiliaverit

¹ Psal. H, x, 8. — ² Psal. vii, 2. — ³ Ephes. vi, 17.

(1) Meræ et pueriles fabulæ, quas credat qui voluerit. — (2) Cod. *nata creatura*. — (3) Id. *cognoscere*.

se, sicut parvulus iste, non poterit resistere, nec intrare in regnum cœlorum¹.

III. O amatores vitæ presentis, o filii, fratres charissimi, tollite lorica, lanceam et gladium Patris vestri, et sic ad pugnam pergite: accipite lorica fidei, lanceam spei, et gladium charitatis: hæc enim tria cœlestis Pater pro testamento reliquit, quando dixit: « Si quis vult post me venire, tollat crucem suam et sequatur me². » Sed dicent: Ego Christus non sum, nec Apostolus ejus sum, nec velut Stephanus esse possum. Ad quem mater: Noli timere, fili mi, quoniam alia via est; nam si Magistrum sequi non possis (1) per viam rubeam, saltem sequere eum per candidam; nam ipse « Dilectus candidus et rubicundus³; » nam vidimus eum euntem per viam rubicundam, in horto ligatum, colaphis expalatum, sputis illitum, flagellis cæsam, spinis coronatum, opprobriis saturatum, in patibulo et post mortem lanceatum. Hæc enim fuit rubicunda humilitatis via. Numquid etiam non (2) humiliatum vidimus in præsepio; humiliter pendentem ad ubera sanctæ Virginis Mariæ, qui suo palmo cuncta concludit, quem cœlum et terra capere non poterat, suppositum et oblatum in manibus Sacerdotum, et collocatum in ulnis servi sui sancti Simeonis? Vidimus eum etiam cum parentibus suis in Nazareth, et subditus erat illis⁴. Numquid etiam non vidimus caput verendum Angelis, timendum regibus, inclinari sub manibus Baptistæ? Ergo, fratres, si non creditis posse incedere per viam rubicundam, omnino per viam humilitatis expedit vos transire.

IV. Nam sunt aliqui humiles, qui cum vident laborem, et dolorem considerant, potius (3) deponunt se, quam aliquod arduum et notabile aggrediantur. Sunt quidam alii, dum succedit eis si tetigerit eos manus Domini, exardescunt, et statim ponunt in cœlum os suum. Sunt et alii qui

¹ Matth. xviii, 5. — ² Id. xvi, 24. — ³ Cant. v, 10. — ⁴ Luc. ii, 51.

(1) Cod. poteris. — (2) Deest non in cod., et sic deinceps. — (3) Cod. et potius.

humiliantur, ut ascendant, et aliqui, ut evadant. Prima est humilitas domestica, secunda est erratica, tertia sophistica, sed quarta est sancta et Dominica. Prima enim est naturalis, secunda volatilis, tertia versipellis, quarta admirabilis: per primam incedunt pusillanimes, per secundam murmuratores, per tertiam hypocritæ, per quartam columbæ et simplices, sicut hic sanctus Nicolaus, qui nunc parvulus dicitur non diminutione staturæ, sed ratione perfectæ humilitatis. Humiles ergo estote, fratres, et audite Paulum Doctorem Gentium dicentem: « Cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci¹. » Juxta ergo doctrinam Pauli, majores tuos honora, scilicet verbo et opere; pares tuos honore prævenias; infirmos in fide suscipe; « Hoc fac et vives². » Nam et noster pater Nicolaus, cum vocatus esset a Domino, ut sederet in cathedra cum senatoribus terræ, hanc humilitatem habuit; ideo in cœlis modo cum cœlorum civibus ivit. Ecce enim, fratres, prima porta Paradisi est humilitas. « Qui non humiliaverit se, sicut parvulus iste, non intrabit in regnum cœlorum. »

V. Audite etiam philosophum; cum quaesitum esset ab eo, quæ necessaria erant ad studendi formam, ait: « Super omnia mens humilis, frequens studium quaerendi, vita quieta, scrutinium tacitum, paupertas et terra aliena. » Attendite quia proposuit humilitatem, et in tribus determinavit eam. Cavete ergo, fratres, ne despiciatis eam, quæ Paradisum vobis aperuit, nec addiscere erubescatis ab aliquo. Nam paganus ille Demosthenes philosophus, usque ad canos sapientiam acquirere non erubuit; tandem veniens ad mortem dolere et lacrymari fortiter cœpit, dicens: « Tunc aliquid intelligere cœpi. » Plato etiam dum esset annorum octoginta, et infirmaretur, usque ad ultimam suam infirmitatem ab inquirendo, nec a legendo, nec a scribendo cessavit. Socrates nonaginta novem annis

¹ 1 Cor. ix, 19. — ² Luc. x, 28.

quibus vixit, semper scripsit et docuit, ita ut (1) etiam in carcere positus disputare cum humilitate cum latronibus captivus non cessaret. Cato, cum vir sapientissimus esset, et ad senectutem devenisset, græcas litteras a rusticis ad discere non erubuit.

VI. O sancta et perfecta virtus humilitatis, sine qua nullum bonum esse potest, et cum qua omne bonum perfectum est! o sancta humilitas, quam Christiani colunt, quam pagani adorant, quam Judæi commendant, quam hæretici publicant! o sancta humilitas, cunctarum virtutum conservativa, cunctorum vitiorum expulsiva, pauperum sustentativa, sui ipsius despectiva, aliorum magnificativa, omnium bellorum placativa, omnium rixarum impeditiva, omnium perditorum restaurativa, omnium... repletiva, omnium dignitatum et bonorum multiplicativa, omnis servilis timoris expulsiva, et ad cælum sublimativa! Per te, sancta humilitas, reges regnant¹; per te aperitur cælum et infernus clauditur; per te reis parcitur et coronantur; per te feræ mansuescunt et placantur. Numquid et leones, licet vulnerati, homini prostrato non parcent? numquid non mitigatur canis, si hominem sedentem invenerit, quem prius insequabatur currendo? Nam sicut arbor alta et directa, floribus ornata, et fructibus vestita attenditur plurimum admirari (2), sub qua etiam homines et aves demorari delectantur; sic Deus delectatur respicere et habitare in anima humili et quieta.

VII. Nobis ergo, fratres, necessaria est et longe amplior (3) humilitas, quam illa Pharisæorum. Et si petierimus, fratres, sancto viro Nicolao dicentes: Edissere nobis, Pater sancte, quæ fuerit ista grandis humilitas, per quam tantum veneraris; nobis respondere potest: Cum

¹ Prov. viii, 15.

(1) Cod. *ita quod*. — (2) Phrasis barbara, quam mutare nolimus, sed quæ bene ita verteretur: *Attenditur plurimum ab admirantibus*. — (3) Cod. *amplius*.

adhuc puer essem, et penderem ad ubera matris meæ, doctus sum quarta et sexta feria semel tantum bibere mammas; quod usque ad finem perseveravi manens in simplicitate velut puer. Sed hoc infidelis audiens, ridens dicit: Numquid introibo iterum in uterum matris meæ, et natus denuo superincumbam matris uberibus? Cui Nicolaus respondere potest: Non ita, fili; mystica sunt quæ dicuntur; frange duritiam cordis tui, et intellige litteram, et invenes medullam intelligentiæ. Cum (1) in principio grassaretur (2) hostis antiquus, primis parentibus scientiam tradidit nequissimæ libertatis, id est, non parendi legi divinæ (3); secundo homo contra multiplices defectus, solatium invenit rerum mechanicarum artium, quas extendit post ad usum superfluitatis: tertio non contentus his, causas naturales, quas Deus in ipsis rebus occultaverat, ausus est rimari, ac si esset inter sidera, et motus eorum, et ortus et occasus, combustiones et respectus se apprehendisse existimans, jam contingentes rerum eventus fatali necessitate esse astrictos dogmatizabat: quarto ipse Pater animarum videns hominem inutiliter laborantem, scientiam vitæ in canone utriusque Testamenti promulgavit. Hoc autem videns teterrimus inimicus, homines infatuavit naturali ratione volentes comprehendere quæ Dei sunt, scientiam Scripturarum irridentes. Contra quos Deus incitavit piscatores, indoctos, ignobiles, ut per debilia, fortia mundi confunderet. Ergo animadvertite quod, quidquid superest, tibi a diabolo datum est, ut inflatus homo et dilatatus recalcitrando Deo salutari suo, non efficiatur humilis, sicut parvulus iste. Iste enim vir sanctus theologiam adamavit, philosophiam spoliavit, scenologiam temperavit, panthologiam conculcavit, volens se humiliare velut parvulus; ideo humilitatem super omnia adamavit, quam sal et condimentum cunctarum virtutum

(1) Cod. *nam*. — (2) Id. *nasceretur*. — (3) Id. *non nocendi sub divino*.

esse dicimus. « Humiliemur ergo, fratres, sub potenti manu Dei, ut nos exaltet in tempore visitationis¹, » et tunc una voce cum sancto Nicolao cantare poterimus Alleluia. Amen.

SERMO LXXIV.

De sancto Thoma apostolo.

Educitur hic sermo ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 57 b, ideoque rejicitur in appendicem, post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Thomæ dubitatio, nostræ fidei certitudo. II. Credendum nobis cum Thoma converso. III. Brutorum major quam hominum fidelitas.

I. GLORIOSUS apostolus Thomas, fratres charissimi, non solum sibi, sed etiam nobis salubriter dubitavit. Sed enim (1) cicatrices Domini videns, tangens, tractans et palpans, omne prorsus dubium de nostris cordibus amputavit, et sic cognitus est in verbis fidelis, quia vidit Deum lucis, et invocavit Deum omnipotentem². Nam Maria Mater Domini nunquam de resurrectione dubitavit, et tamen ardentissimo desiderio desiderabat Filium videre resuscitatum. Sed nisi zelus nostræ redemptionis et for-

¹ 1 Petr. v, 6. — ² Eccli. xlvi, 18.

(1) Cod. *sed dum*.

tis (1) certitudo resurrectionis Domini fuisset in ea, gladium passionis minime sustinere potuisset. Mortua denique Mater juxta crucem fuisset, nisi resurgentem postmodum Filium expectasset. Vidit ergo Maria Mater, Domini resurrectionem, et prima vidit (2), et prima tanquam certissimam credidit. Sed non sic fortis (3) Magdalena, ut ait sanctus Martyr Cyprianus; sed videndo dubitavit. Ideo ipsi (4) dicitur: « Noli me tangere¹. » Sed quid plura? Thomas non solum tangere, imo palpate, non solum etiam palpate, sed manum in latus ejus mittere valuit (5), ad operandum (6) promptus, ad obsequendum expeditus, ad confitendum firmus (7), quia palpans credidit, et credendo clamavit: « Dominus meus et Deus meus². » Quis ergo, fratres, dubitabit Salvatorem resurrexisse a mortuis, cum præsentiam oculus agnovit, manus attrectavit et perscrutatus est digitus? O necessaria tarditas, per quam omnis tollitur dubietas, asseritur veritas, imponitur nobis omnis fidei firmitas! Quid ergo mirum, fratres mei, si Apostolus in verbis cognitus est fidelis, dum vidit Deum lucis et invocavit Omnipotentem? Vere fidelis est in confessione divinæ virtutis; vere catholicus in credulitate (8), vere evangelicus in prædicatione, vere mirabilis in tormentorum elatione nobis sanctus Apostolus demonstratur. Igitur, fratres dilectissimi, celebremus et laudemus hunc gloriosum Apostolum, copiosum in meritis, virtuosum in signis, famosum in prodigiis, gloriosum in præmiis.

II. Sed ad nostram doctrinam, fratres, aliquid dicere vos avidos esse affecto. « Sunt enim aliqui ex vobis qui nisi videant signa et prodigia, non credunt³. » Tales a Domino corripiuntur cum Regulo, cui hoc est dictum; ipse enim

¹ Joan. xx, 17. — ² Ibid. 28. — ³ Id. iv, 48.

(1) Cod. *fortitudo certitudo*. — (2) Hoc contrarium videtur Evangelio, ubi dicitur Christum primo apparuisse Mariæ Magdalene. — (3) Cod. *forte*. — (4) Id. *sibi*. — (5) Deest *valuit* in cod., ubi pro hac voce est *igitur*. — (6) Cod. *operiendum*. — (7) Deest *firmus* in cod. — (8) Cod. *prædicatione*.

quærebat corporalem præsentiam; sic et Thomas quærebat sensûs experientiam. Dispensative tamen pro nobis factum est, quia per hoc fidei veritas creditur, sensu experitur (*sic*), ratione concluditur, et nullus dubietatis locus relinquitur. Credamus ergo, ne nobis dicatur: « Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. » Credamus, ut audiamus: « Beati qui non viderunt et crediderunt ¹. » Et quid est credere, nisi fide informata tendere in Deum, quia verum natum, quia redemptorem, quia flagellatum, quia punitorem qui veniet (1) iudicare vivos et mortuos? Ex his enim anima informatur affectione, ut suo Creatori adhæreat, et suo Redemptori ex amore condoleat; ex suo dolore collætetur (2), ex spe congaudeat Salvatori. Credamus ergo ne reprehendamus a Domino dicente: « O stulti et tardi corde ad credendum ²! » Non enim hodie sapientes mundi credere possunt, nisi videant sacramentum unionis, tormenta passionis, argumenta resurrectionis, et conditiona tribulationis. Non igitur videre hæc omnia possumus, sed fide credere nos oportet. Sic enim credebat stando Simeon in templo per orationis devotionem; sic et Zachæus in moro per passionis imitationem; sic et Apostoli in excelso per eminentem dilectionem; sic et Thomas in cœnaculo per stuporis admirationem. Quid ergo, fratres? pensemus et nos quanta fuit Christi humilitas. Quæ (3) enim major humilitas, quam Deum homini uniri? quæ major pietas, quam Deum pro homine mori? quæ major claritas, quam resurrectione (4) in morte vestiri? quæ major æquitas, quam hominem præmiari vel puniri ex meritis? Hæc autem omnia, fratres, credere, et nullatenus dubitare debemus, ut credendo cum Thoma dicamus: « Dominus meus et Deus meus! » Nam nisi crediderimus, Deum in nullo invocare poterimus; et si non aderit nobis,

¹ Joan. xx, 29. — ² Luc. xxiv, 25.

(1) Cod. *venerit*. — (2) Deest hæc vox in cod. temporis lapsu oblitterata. — (3) Cod. *male quid*, et sic deinceps. — (4) Id. *resurrectionem*.

quid facere nos possumus? Numquid aliquid boni? Omnino minime, etiam vel cogitare. Mala denique sine Deo facere possumus sed a malis resurgere sine Deo nullatenus omnino valemus. Sufficientes ergo sumus ad mala, sed omnis nostra sufficientia a malis resurgendo ex Deo est ¹. Simus ergo ipsi (1) fideles, quia sine fide ipsi placere non possumus. O beata fidelitas, quæ homines Deos facis, quæ homines Deo conjungis, quæ omni auro et lapide pretioso suavior prædicaris a cunctis! o chara et amanda possessio! o astringenda beatitudo! o diligenda hæreditas filiorum Dei! Beati, qui te diligunt; infelices, qui te odiunt! beati, qui te quærunt; damnati, qui te fugiunt! beati, qui te agnoscunt; maledicti, qui te despiciunt! Nam qui te dilexit, triumphat in cœlis, et qui te odivit, laqueo se suspendit. Pilatus etiam magnæ infidelitatis fuit: ipse namque (2) fratrem suum proditorie occidit, zelo invidiæ inflammatus socium dormientem filium regis suffocavit: tandem manu propria Romæ se peremit (3). Alta uxor Regis Longobardorum viro fidem fregit, venenum in genitalibus viro dormienti imposuit et occidit, quæ in eadem nocte a diabolo suffocata invenitur in lecto. Ecce, fratres, quomodo infideles pereunt; ecce qualis est eorum finis.

III. O quam dolendam est, o quam plangendum de fidem frangentibus! Longe major fides invenitur in brutis, quam in hominibus. Nam canem Romæ vidimus, fratres, qui tantam fidem domino suo servavit, ut ipse homo solus cum cane inimicis undecim obvians, seipsum (4) illæsum servaverit (5), qui non solum non est occisus, sed nec etiam vulnerari ab aliquo potuit, et sic omnino illæsus ab inimicis evasit (6). Numquid et ibidem canem alium

¹ 2 Cor. iii, 5.

(1) Cod. *sibi*, et sic deinceps. — (2) Id. *denique*. — (3) Deest *se peremit*. — (4) Cod. *ipsum*, et non habet *se*, et deinde desunt *non est ante occisus*. — (5) Id. *servavit*. — (6) Oblitterata evanuit vox quæ hoc loco scripta erat, quam, ut potuimus, supplevimus

non (1) vidimus, qui videns dominum suum in carcere morientem, magno rugitu (2) se mordens cum domino moritur suo? numquid non multi ex vobis apud Hipponem viderunt canem, qui videns dominum suum in lecto mortuum, panem domino porrigebat et carnes, et blandiens (3), ut poterat, dominum suum invitabat ad comedendum; sed videns eum non comedentem, non comedebat? Dum autem corpus defuncti portaretur ad foveam, canis cunctis recedentibus corpus domini sui rapuit et in prato florum ipsum collocavit; et custodiens tribus diebus, fame moritur canis. Ecce denique, fratres, canes et lupi, ursi et leones, turtures et ciconiae fidem tenent et servant. Nos autem et quomodo nostras conscientias discutiamus, fratres, considerate. Eia ergo, o milites, estote Christo fideles; amplectamini fidem; nam sicut aurum est purissimum (4) metallorum et nobilissimum, et albedo fundamentum oculorum, sic et fides omnium virtutum, sine qua impossibile est placere Deo¹. Sicut sol est pater omnium planetarum, sic et fides omnium virtutum. Hanc autem servavit, hanc adamavit, hanc nos tenere docuit et demonstravit gloriosus Thomas Apostolus, qui tamen diu remansit incredulus ut nos certificaret. Hac fide sancta armatus ad Indiam pergit, et ibidem tres Magos convertit, mortuos decem et octo resuscitavit, provinciam totam convertit; tandem a carnifice (5), gladio percutitur, et diffuso in terram cerebro, anno ætatis suæ, ut Martyr Dei Cyprianus ait, sexagesimo, extensis ad cælum manibus et brachiis, migravit ad Dominum. Amen.

¹ Hebr. xi, 6.

(1) Deest non in cod., et sic deinceps. — (2) Cod. *ruitu*, nisi legas *rictu*. — (3) Id. *branchis*. — (4) Id. *purum*. — (5) Id. *pontifice*.

SERMO LXXV.

In Natali sancti Stephani proto-martyris.

Eductus hic sermo ex Bibl. Ædil., cod. x, fol. 58, sit in appendice, sicut et cæteri ejusdem codicis sermones. Locus ejus post sermonem Maurinensem cccxvii, cum numero in Natali sancti Stephani ix.

SYNOPSIS.

I. Christus humiliatus, ut glorificentur ejus fideles. II. Christus inimicorum condonationem nos edocuit. III. Stephanus ejus imitator. IV. Per hunc conversus Paulus regnat in cælis. V. Sancti Stephani miracula. VI. Ejusdem invocatio. VII. Imitanda charitas.

I. HESTERNA die, fratres charissimi, audivimus completos esse dies Mariæ, ut pareret Filium suum primogenitum. Audivimus et hodierna die almam matrem Ecclesiam etiam filium peperisse primogenitum. Nam peperit primo alma Maria, ut pareret secundo alma Ecclesia; peperit Maria sine dolore, ut pareret Ecclesia sine mœrore; peperit alma Maria in paupertate, ut pareret Ecclesia in divitiarum dignitate; peperit alma Maria in stabulo, ut Ecclesia pareret in æterno tabernaculo; peperit Maria inter bovem et asinum, ut Ecclesia pareret inter Deum et Angelum. Nam nisi Maria prius peperisset, nunquam Ecclesia parere potuisset; nisi Rex prius descendisset, Stephanus primogenitus